

Marc Chagall (7 lipca 1887 w Łoźnie koło Witebska - 28 marca 1985 w Saint-Paul de Vence)

*Ten żydowski artysta z ruskiej Łoźny
wie, jak antysemityzm bywa groźny,
jego chasydzki świat
jest dziś miliony wart,
choć tamten, carski, biedny był i mroźny.*

(ebs)

Marc Chagall - malarz i grafik żydowskiego pochodzenia posiadający obywatelstwo rosyjskie i francuskie, czołowy przedstawiciel kubizmu i internacjonalizmu w malarstwie.

Jid. מַרְקֵי לֵוִי סֵגַל; ros. Марк Захарович Шагал, Mark Zacharowicz Szagal, pierwotna pisownia nazwiska artysty brzmiała Segal (hebr. סג"ל). Jest to tzw. nazwisko lewickie, akronim od hebrajskiego Segan Levi (hebr. לוי סגן) - przełożony lewitów.

<https://www.youtube.com/watch?v=vTftsHGyb-s>

Urodził się jako Mojsza Zacharowicz Szagałow, Мойша Захарович Шагалов, biał. Мойша Хацкелевіч Шагалаў, Mojsza Chackielewicz Szahałau, 25 czerwca / 7 lipca 1887 w Łoźnie koło Witebska (obecnie Białoruś) w ubogiej rodzinie chasydzkich Żydów. Był najstarszym z dziewięciorga dzieci. Ojciec, Chaskiel (Zachar) Szagal, był sprzedawcą śledzi. Matka, Feige-Ite, osoba niepiśmienna, zajmowała się domem, jak to było w zwyczaju. Sam Chagall w swojej twórczości wracał do sielankowego okresu dzieciństwa, kiedy, pomimo biedy, dobrze czuł się w swoim rodzinnym domu.

Wstępne lekcje malarstwa pobierał u miejscowego nauczyciela Jehudy Pena. W wieku 19 lat wyjechał do Petersburga, gdzie rozpoczął naukę w Szkole Carskiego Towarzystwa Upowszechniania Sztuki u Mikołaja Roericha, a następnie w latach 1908-1910 w prywatnej szkole Jelizawiey Zwancewej u Leona Baksta.

Był to dosyć trudny okres w życiu malarza, w tym czasie obywatele żydowskiego pochodzenia mogli mieszkać w Sankt Petersburgu tylko po uzyskaniu specjalnego pozwolenia. Chagall trafił nawet na krótko do więzienia za złamanie tego prawa. Do roku 1910 związany był z petersburskimi szkołami, regularnie odwiedzając rodzinny Łozin, gdzie w 1909 spotkał swą przyszłą żonę, córkę witebskiego jubilera, Bellę Rosenfeld.

Latem 1908 stworzył swoje pierwsze znaczące dzieło, "Śmierć".

W 1910 otrzymał stypendium umożliwiające mu wyjazd do Paryża. W tym okresie związał się z grupą malarzy skupioną wokół Montparnasse, spotykając się z awangardystami, wśród których byli Guillaume Apollinaire, Robert Delaunay czy Fernand Léger. Za sprawą Apollinaire'a wiosną 1914 miał pierwszą wystawę indywidualną w sławnej berlińskiej galerii *Der Sturm*. W tym samym roku wrócił do Imperium Rosyjskiego, gdzie przebywał do 1922.

W 1915 poślubił Bellę Rosenfeld, z którą miał córkę Idę. Podczas rewolucji 1917 został komisarzem sztuk pięknych w obwodzie witebskim. Założył Akademię Sztuk Pięknych w Witebsku. W 1922 wyjechał z Rosji, zatrzymując się na krótko w Berlinie. Powodem wyjazdu było jego żydowskie pochodzenie i tematyka jego prac, która nie gloryfikowała heroizmu czynu sowieckiego.

W 1935 przybył do Polski. Dwa lata później otrzymał obywatelstwo francuskie. Z tego okresu pochodzi seria artykułów, poezji i pamiętników pisanych w języku jidysz, które ukazywały się głównie w prasie. Dopiero po śmierci artysty wydano je w formie książkowej.

W 1941 wyjechał wraz z rodziną do USA. W ucieczce z Marsylii pomógł mu amerykański dziennikarz Varian Fry. Chagall osiedlił się w Nowym Jorku, gdzie mieszkał do 1948.

2 września 1944 zmarła żona malarza, Bella, która pojawiała się na wielu jego obrazach. Również jego córka z tego małżeństwa, Ida, została przedstawiona na wielu wczesnych znanych obrazach mistrza. Rok później Chagall związał się z gospodynią Virginią Haggard McNeil, z którą miał syna Davida. W latach 50. XX wieku para przeniosiła się do willi w Prowansji. Virginia opuściła konkubenta w 1952. 12 czerwca tego samego roku ożenił się po raz drugi, z Valentine Brodsky, którą zwykł nazywać Vava. W 1966 małżeństwo zamieszkało w Saint-Paul de Vence.

W sztuce Chagalla łatwo zauważalne są wpływy judaizmu. Motywy żydowskie stanowiły często tło dla wypowiedzi artystycznej malarza. Chociaż trudno jednoznacznie mówić o żydowskiej religijności dojrzałego Chagalla, nie bał się on nigdy przedstawiać w swych obrazach elementów chasydzkiego świata, który był jego rzeczywistością w latach dzieciństwa. Jako dorosły nie był praktykującym żydem. Uniwersalne przesłanie jego obrazów i witraży staje się czytelne tylko dla znających oba europejskie kręgi kulturowe: żydowski i chrześcijański.

Chagall kilkakrotnie odwiedził Grecję. W 1957 gościł w Izraelu. Podczas tych podróży odkrył na nowo możliwości jakie daje kolorystyka, jej zdolność ożywiania obrazu. Wtedy również artysta zaczął tworzyć rzeźby, ceramikę i witraże.

W 1973 założone zostało muzeum Chagalla w Nicei (Musée national Marc Chagall).

Zmarł 28 marca 1985 w Saint-Paul-de-Vence. Został pochowany na miejscowym cmentarzu.

jak swoją piosenkę zaśpiewał Wojciech Młynarski:

https://www.youtube.com/watch?v=_aNSjYLad0s

a jak zespół Raz Dwa Trzy:

https://www.youtube.com/watch?v=firOhzkxB_k